

**РОДОВО
ОДГОВОРНИ
ОБРАЗОВАНИ И
КУЛТУРНИ
ИНСТИТУЦИИ ВО
ОПШТИНА
ЛИПКОВО**

ИЗВЕШТАЈ

**Родово буџетска анализа на
Програмата за образование и
програмата за култура на општина
Липково за 2021/2022 година**

**Funded by
the European Union**

РОДОВО ОДГОВОРНИ ОБРАЗОВАНИ И КУЛТУРНИ ИНСТИТУЦИИ ВО ОПШТИНА ЛИПКОВО

Родово буџетска анализа на Програмата за образование и програмата за култура на општина
Липково за 2021/2022 година

Автор/и: Дрита Мемети, Калтрина Зеколи-Шаќири

Ментори: Елена Кочоска и Љупка Трајановска

Организација подгрантист: Мрежа на жени во наука

Публикацијата Родово одговорни образовни и културни институции во општина Липково е подготвена од Мрежа на жено во наука во рамките на програмата за подгрантирање на проектот “Низ женски леќи: покревање на политики и буџетски иницијативи, следење на спроведувањето на локалните акциски планови за родова еднаквост”, имплементиран од Центар за истражување и креирање политики, Рурална Коалиција, Новинари за човекови права, Ромска асоцијација за жени и млади „Лулуди“ и Едукативно хуманитарна организација „ЕХО“-Штип со финансиска поддршка од Европската Унија.

Оваа публикација е финансирана од Европската Унија. Нејзината содржина е единствена одговорност на авторите и не мора да ги одразува ставовите на Европската Унија.

Активноста ја спроведува Центарот за истражување и креирање политики и партнерските организации.

СОДРЖИНА

ВОВЕД.....	3
ЦЕЛИ И МЕТОДОЛОГИЈА.....	4
ИНСТИТУЦИОНАЛНА РАМКА.....	5
ОПИС НА КОНКРЕТНАТА ПОЛИТИКА КОЈА СЕ АНАЛИЗИРА ВО КОНТЕКСТ НА РОБ	6
РОДОВО БУЏЕТСКА АНАЛИЗА НА КОРИСНИЦИ	8
РОДОВО БУЏЕТСКА АНАЛИЗА НА КОРИСНИЦИ ОД ПРОГРАМАТА НА КУЛТУРА И БУЏЕТСКИ СРЕДСТВА.....	9
ДОБРИ ПРИМЕРОЦИ.....	14
ЗАКЛУЧОК.....	16
ПРЕПОРАКИ	16
ЛИТЕРАТУРА	17

ВОВЕД

Општина Липково е општина во северниот дел на Северна Македонија, опфаќа 22 села и тоа Алашевце, Белановце, Ваксинце, Виштица, Глажња, Гошинце, Думановце, Злокуќане, Извор, Липково, Лојане, Матејче, Никуштак, Опае, Оризари, Отља, Р'нковце, Ропалце, Руница, Слупчане, Стража и Стрима. Центар на општината е селото Липково. Општината зафаќа површина од 267,82 км² и густина на населението 101,03 жители на км². Брз основа на последниот попис 2021 според Државниот Завод за Статистика населението во општина Липково изнесува е 22.038 со вкупен број од вкупниот број на население, 11.104 се мажи додека 11.204 жени .

Општина Липково има свој градоначалник како и општинскиот совет составен од 19 советници, од кои 14 се мажи и само 5 од нив се жени.¹ Вкупниот број на вработени во оваа општина е 36, од кои само 7 се од женски пол, а останатите 29 се од машки пол.

Единиците на локалната самоуправа претставуваат одговорни тела за планирање на општинскиот буџет и креирање годишни програми во општините воедно ја носат и одговорноста за примена на партиципативно и родово одговорно буџетирање.

Во оваа Општина континуирано се инвестира во областа на образованието и културата со цел да се подобрат условите на овие институции но според досегашните анализи родовата перспектива не е целосно интегрирана. Анализирајќи ги претходните планови и програми на оваа општина во соработка со Министерството за Образование и Министерството за Култура и други институции, општината работеше на осовременување на условите во училиштата и реализација на неколку културни активности.

Во рамките на програмите за 2021 година кои се подготвени од Секторот за образование и култура, главна цел на општина Липково беше спроведувањето на активности кои ќе доведат до создавање подобри услови за подигнување на квалитетот на образовниот процес и исто така зачувување и одгледување на културните вредности.

Главните наоди на овие програми се:

- подобрување на квалитетот на наставниците преку систематско ширење на сознанијата;
- следење на наставата и учењето; поддршка на професионалниот развој на наставниците;
- поддршка на учениците во различни образовни и културни натпревари во земјата и во странство
- поделување на стипендии финансирани од општина Липково;

¹ Општина Липково, <https://komunaelikoves.gov.mk/faqja/person-category/keshilli/>

ЦЕЛИ И МЕТОДОЛОГИЈА

Во текот на реализацијата на родово буџетска анализа на програма за областа на образованието и културата на општина Липково за 2022 година, се идентификува разни проблематики од кои ќе се фокусираме на тоа колку мажи и жени се вклучени во наставниот процес, колку мажи и жени ќе имаат корист од спроведувањето на овие годишни програми, дали лидерските позиции во рамките на овие институции се поделени врз основа на пол, колку девојчиња и момчиња се корисници на студентски стипендии што ги дели општината секоја година, колку културни активности се организираат за поддршка на жените и девојките од оваа општина, колку мажи и жени се дел од настаните организирани од културни аспекти во ова општина, и сл.

За да се разјаснат овие и други прашања од оопштествен интерес користени се повеќе истражувачки методи преку кои се добиени точните податоци за правична застапеност на жените и мажите во областа на образованието и културата.

Анализа на документи- на почеток се акумулираше документацијата што општина Липково ја поседува во однос на реализацијата на годишниот буџет, како што се годишните програми од 2022 година за образование и култура, стратегиите изготвени за реализација на годишниот план, архивата на општината за реализираните проекти од минатата година како и друга соодветна литература за родова еднаквост, образование и култура.

Набљудување- како една од нај старите методи, се користеше со цел да се набљудува состојбата на реализацијата на процесот на учење и реализацијата на различни културни активности (посета на основните училишта на општина Липково и посета на градежниот простор на центар за култура во село Матеч). Преку ова метода се идентификува примарните потреби во областа на образованието и културата,

Квалитативно истражување – Со цел да се провери спроведувањето на годишната програма на општина Липково и искористеноста на буџетот предвиден за 2022 година во оваа фаза беа направени три различни интервјуа Интервјуата беа класифицирани во три групи: директори на основни училишта, одговорни за култура и образование во општина Липково, како и одговорни за еднакви можности во оваа општина. Со реализација на овие интервјуа преку 3 рачни прашалници се идентификуваа потребите на учениците, наставниците и сите мажи и жени вклучени во образовниот и културниот процес.

Анализа на резултати - ја претставува последната фаза на методолошката реализација Анализата на резултатите опфаќа детална анализа на документацијата собрана од општина Липково, Комисијата за еднакви можности на жените и мажите во Република Северна Македонија, како и анализа на резултатите добиени од интервјуата.

ИНСТИТУЦИОНАЛНА РАМКА

Анализата на институционалната рамка (централна и локална) се фокусира на елементите на родовата еднаквост како и на креирањето и спроведувањето на годишните програми што општината ги креираше во областа на образованието и културата.

ЕУ ја признава еднаквоста меѓу жените и мажите како основно право и заедничка европска вредност. Официјалниот пристап на ЕУ во поглед на политиките за родова еднаквост налага вклучување на родовата перспектива во главните политики, односно интеграција на родовата перспектива во подготовката, осмислувањето, спроведувањето, следењето и во евакуација на политиките, регулаторите мерки и програмите за трошење, заради унапредување на еднаквоста меѓу жените и мажите и борба против дискриминацијата.²

Врз основа на приоритетот на Европската Унија, Република Северна Македонија континуирано составува, одобрува и спроведува закони од општ интерес за граѓаните на Република Северна Македонија во обид да постигне рамнотежа меѓу двата пола.

Во текот на 2012 година беше одобрен Закон за еднакви можности на жените и мажите, кој беше пополнет во 2014 година и содржи 47 членови за еднакви права меѓу половите во јавната и приватната сфера.

Еднакви можности на жените и мажите е промовирање на начелото за воведување еднакво учество на жените и мажите во сите области од јавниот и приватниот сектор, еднаков статус и третман во остварувањето на сите права и во развојот на нивните индивидуални потенцијали преку кои тие придонесуваат во општествениот развој, како и еднакви придобивки од резултатите произлезени од тој развој; (Член 4)³

За остварување на еднакви права, вреди да се истакне дека во Република Северна Македонија е формирана комисија за еднакви можности на жените и мажите, ова комисијата разгледува и други прашања поврзани со еднаквите можности на жените и мажите.⁴

Врз основа на ова, Општина Липково во своето институционално функционирање се заснова на еднаква распределба по пол. Советот на општината на крајот на секоја година ги одобрува годишните програми од областа на образованието и културата

² Европски институт за родова еднаквост, <https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/what-is-gender-mainstreaming>, 28.02.2023

³ Закон за еднакви можности на жените и мажите, https://www.mtsp.gov.mk/content/pdf/zakoni/2017/precisten%20tekst%202015%20na%20ZEM_nov.pdf, 01.03.2023)

⁴ Владата на Република Северна Македонија, https://www.sobranie.mk/trupat-punues-2011-2015-ns_article-komisioni-per-mundesi-te-barabarta-te-femrave-dhe-meshkujve-11.nspix, 03.03.2023)

ОПИС НА КОНКРЕТНАТА ПОЛИТИКА КОЈА СЕ АНАЛИЗИРА ВО КОНТЕКСТ НА РОБ

Извештајот е фокусиран на анализа на родовата компонента, буџетските алокации и спроведувањето на финансиската поддршка од буџетот на општина Липково на образовни и културни институции и останатите правни лица, во рамки на годишната Програмата за образование и култура на 2022 година.

Годишните програми за образование и култура се фокусирани на начинот на распределба на активностите, учесниците во реализацијата на активностите, корисниците на годишниот буџет итн.

Анализа на Програма за образование на општина Липково за 2022 година

Во областа на образованието, општината има предвидено спроведување на основните активности, кои вклучуваат реконструкција на образовните објекти, платите на наставниците и нивните придонеси. (Основна плата - 131.178.349 ден. и придонеси за социјално осигурување 51.138.273 ден).⁵

Исто така, во политиките за распределба на буџетот од оваа област, општината има изготвено посебен буџетски план за распределба на стипендии за студенти.

Општина Липково во рамките на своите надлежности во областа на доделувањето стипендии има право да издвојува средства од својот буџет за најдобро можно образование на студентите кои гравитираат на нејзината територија, за да ги поддржи во текот на студирањето.

Соодветните средства за реализација на Програмата за активност на општина Липково во областа на доделување стипендии во 2022 година, се утврдени во Буџетот на општина Липково за 2022 година, во износ од: 250.000 оо ден.

Висината на трошоците за стипендија за еден студент ќе изнесува 12.000, за 9 месеци студирање што изнесува 1.350.000 денари месечно.

Категории за дистрибуција на стипендии	
1	Талентирани студенти – 5
2	Студенти кои студираат дефицитни факултети – 5
3	Студенти со економски проблеми -7
4	Студенти кои се без родители – 3

Таб.1. Службен весник на Република Македонија“ бр. 37/98, Програма за активностите на општина Липкова на полето на доделување стипендии за 2022 година

⁵ Општина Липкова, Буџет за 2022 година, <https://komunaelikoves.gov.mk/te-dhenat-te-hapura/>, (пост линк 01.03.2023

АНАЛИЗА НА ПРОГРАМА ЗА КУЛТУРА НА ОПШТИНА ЛИПКОВО ЗЗА 2022 ГОДИНА

Годишната програма на општина Липково во областа на културата е подготвена врз основа на потребите и барањата на граѓаните од овој регион. Со клучна цел поголем број граѓани кои имаат афинитети и претходно искуство во областа на културата, зголемување на транспарентноста и овозможување учество на граѓаните без разлика на нивниот пол, општината секоја година организира консултативна средба со претставници на граѓанските здруженија кои до претставниците на општината, ги проследуваат нивните барања и оние на институцијата што ја претставуваат.

Активности од областа на култура
1. Реализација на настани и програми кои веќе станаа традиционални во општина Липково
2. Организирање и реализација на манифестации, проекти и програми од областа на културата, уметноста и литературата кои и даваат посебно значење на општина Липково
3. Унапредување на културната соработка и размена на вредности со збратимените градови врз основа на реципроцитет;

Таб.2 (Службен гласник на општина Липково, бр. 01/2006, програма за култура на општина Липково за 2022 година)

Според планирањето на општина Липково активностите од областа на културата утврдени со оваа Програма ќе се финансираат од Буџетот на општина Липково предвиден за 2022 година и други донатори доколку има такви

Буџетот на општина Липково планиран за 2022 година во областа на културата изнесува 860.000 ден за културни манифестации и креативност и 13.586.669 ден за културни манифестации и креативност (капитални трошоци – градежни објекти).⁶ Од кои 360.000,00 Ден беа споделени на невладини организации (кои во својот состав имаат и мажи и жени) за реализација на културни манифестации .

⁶ Општина Липково, Буџет 2022, 01.03.2023

РОДОВО БУЏЕТСКА АНАЛИЗА НА КОРИСНИЦИ

Во 2012 година беше одобрена Стратегијата на Владата за родово одговорно буџетирање (2012-2017). Овие одобрени документи бараат да се спроведе родова анализа на локално ниво како предуслов за креирање политики и буџети соодветни на потребите на жените и мажите.

Врз основа на последниот попис на населението, извршен во 2021 година во Република Северна Македонија, според полот, 50,4% од граѓаните припаѓаат на женски пол, додека 49,6% се од машки пол.⁷ Според податоците на ДЗС, вкупното резидентно население во општина Липково е 22.038 со вкупен број од 5.412 домаќинства⁸.

Од вкупниот број на население, 11.104 се мажи додека 11.204 жени⁹. Во поглед на возрасната група, поголем дел од населението е младо население, од кои 5,763 се млади лица на возраст од 15 до 29 години од кои 2958 се момчиња додека 2778 се девојчиња.

Додека млади лица до 15 годишна возраст изнесува 3226, од кои 1608 се момчиња, додека 1618 се девојчиња. (види табела 3).

Возраст	Вкупно	Мажи	Жени	Возраст	Вкупно	Мажи	Жени
0-4	1.537	805	732	50-54	1645	790	855
5-9	1660	824	836	55-59	1451	693	758
10-14	1566	784	782	60-64	1100	516	584
15-19	1794	921	873	65-69	800	381	419
20-24	2113	1067	1046	70-74	515	232	283
25-29	1876	970	906	75-79	410	196	214
30-34	1545	782	763	80-84	257	122	135
35-39	1295	686	609	85-89	102	40	62
40-44	1164	604	560	90-94	24	5	19
45-49	1452	984	768	95-99	1	1	
				100	1	1	

Табела 3. Вкупно население во општина Липково по возраст и пол¹⁰

⁷ Државниот завод за статистика, <https://www.stat.gov.mk/ZaNas.aspx>, 08.03.2023

⁸ Државниот завод за статистика <https://www.stat.gov.mk/pdf/2022/2.1.22.10-mk-en.pdf>

⁹ Државниот завод за статистика

http://makstat.stat.gov.mk/PXWeb/pxweb/mk/MakStat/MakStat_Popisi_Popis2021_NaselenieVкупno_Naselenie_VozrastiPol/T1019P21.px/table/tableViewLayout2/?rxid=46ee0f64-2992-4b45-a2d9-cb4e5f7ec5ef

¹⁰

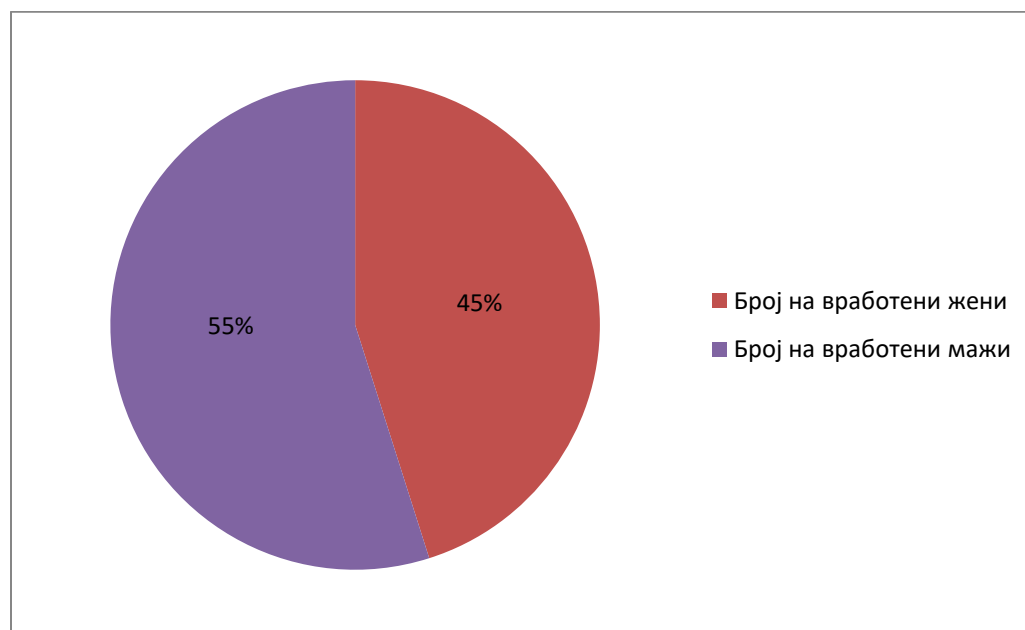
http://makstat.stat.gov.mk/PXWeb/pxweb/mk/MakStat/MakStat_Popisi_Popis2021_NaselenieVкупno_Naselenie_VozrastiPol/T1019P21.px/table/tableViewLayout2/?rxid=46ee0f64-2992-4b45-a2d9-cb4e5f7ec5ef

РОДОВО БУЏЕТСКА АНАЛИЗА НА КОРИСНИЦИ ОД ПРОГРАМАТА НА ОБРАЗОВАНИЕ

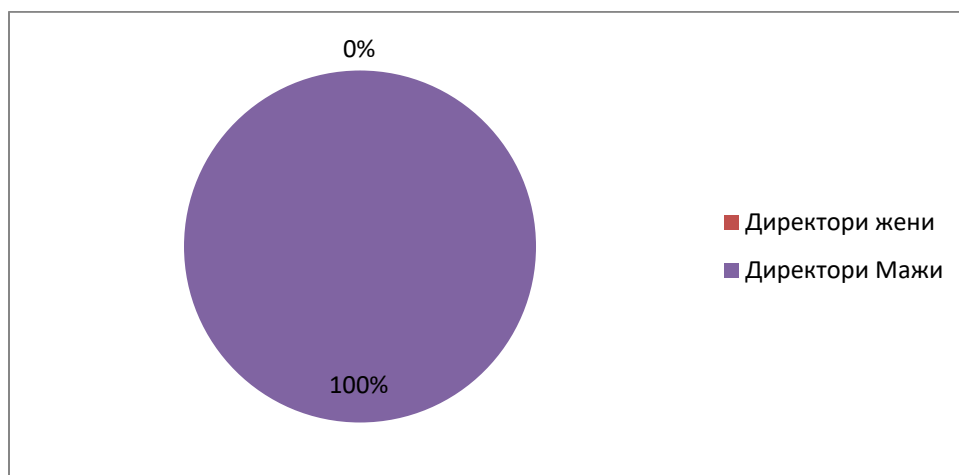
Во општина Липково во текот на 2022 година од планираниот буџет за образование (како што спомнавме погоре) првично беа распределени средствата за плати и придонеси на наставниците, кои во табелата подолу ќе ги прикажеме по родова припадност, колку од вработените припаѓаат на женскиот пол и колку од вработените припаѓаат на машкиот пол.

Училиште	Број на вработени жени	Број на вработени мажи	ВКУПНО	Директори жени	Директори Мажи
Основно училиште "RILINDJA"	31	31	62	0	1
Основно училиште "FAIK KONICA"	44	52	96	0	1
Основно училиште "DITURIA"	20	42	62	0	1
Основно училиште "A.Z.ЏАЈУП"	22	23	45	0	1
Основно училиште "KULTURA"	32	36	68	0	1
Основно училиште "5 TETORI"	22	30	52	0	1
Основно училиште "ISMET JASHARI"	21	21	42	0	1

Табела 4. Вработените во основни училишта според пол

Графикон 1. Распределба на бројот на вработени во основни училишта според пол

Графикон 2. Распределба на директорските позиции врз основа на пол

Според статистиките наведени во табела број 4, наставниците од општина Липково со мала разлика припаѓаат повеќе на машкиот пол, но што се однесува до лидерите на позицијата директори на основните училишта, нема ниту еден директор од женски пол на чело на институцијата.

Што се однесува до бројот на ученици кои посетуваат основни училишта во општина Липково, мала полова разлика може да се забележи кај бројот на девојчиња кои се нешто повеќе од момчињата во овие училишта.

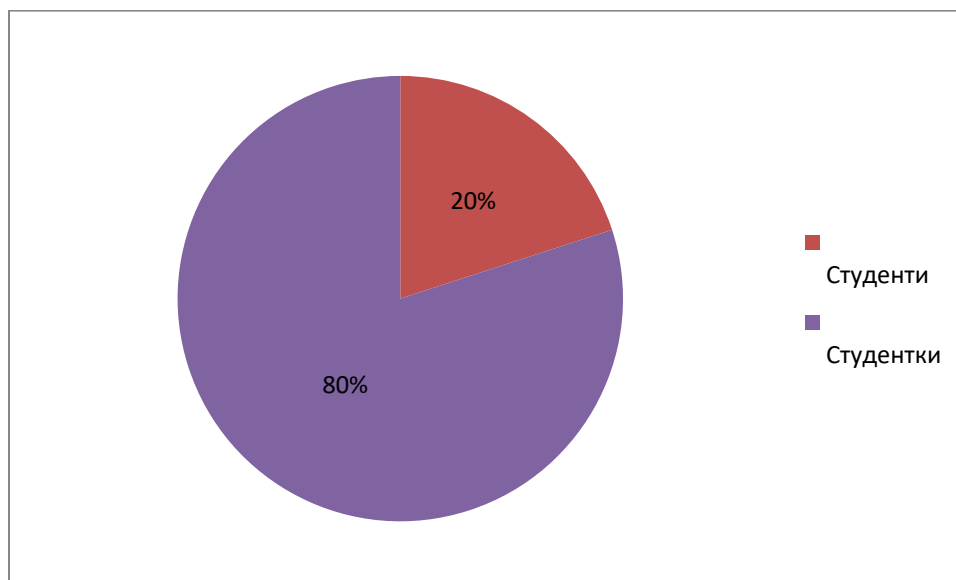
Училиште	Број на ученици од женски пол	Број на ученици од машки пол	ВКУПНО
Основно училиште "RILINDJA"	203	180	381
Основно училиште "FAIK KONICA"	315	271	586
Основно училиште "DITURIA"	125	125	250
Основно училиште "A.Z.ЏAJUPI"	143	143	286
Основно училиште "KULTURA"	237	237	474
Основно училиште "5 TETORI"	176	186	362
Основно училиште "ISMET JASHARI"	205	196	405

Табела 5. Учениците во основни училишта според пол

Преку полуструктурираните интервјуа со директорите на основните училишта во врска со годишниот буџет, истите изјавија дека Општината нема издвоено конкретен буџет за родови потреби и дека немаат пристап до изработката на годишниот буџет за образованието. Во училиштата што ги водеа во текот на 2022 година, освен организацијата за празникот 8 март во знак на почит кон просветните учителки, немаа организирано ниту еден друг проект за родови унапредување на родовата еднаквост во општина Липково. Интервјуираните директори истакнаа дека во нивните институции има потреба од обуки, работилници од областа на родовата еднаквост и со работниот кадар и со учениците од овие училишта за да се подигне свеста за родова еднаквост. Во рамките на планирањето на годишната програма на општина Липково за 2022 година, вклучена е и распределба на 5 стипендии за 3 различни категории студенти, кои исто така се планирани преку годишниот буџет на општината. Планираните средства од програмата врз основа на трошоците за студентски стипендии првично ќе се користат врз основа на одлуката на комисијата за евалуација формирана од градоначалникот за оваа намена, врз основа на овие критериуми:

- Барање за пријавување на конкурсот
- Изјава на студентот-апликантот дека не е корисник на друга стипендија
- Документи кои го докажуваат постигнатиот успех (копии од целосниот индекс или уверение за оценки, награди, дипломи...) и Потврда од двајца родители од јавни приходи¹¹

Според овие критериуми, во општина Липково 15 студенти успеале да добијат студентски стипендии, чии средства од стипендијата општината ги распределува за да ги поддржи студентите во нивниот академски развој.

Графикон 3. Распределба на стипендиите според пол

¹¹ Службен весник на Република Молдавија“ бр. 37/98, Програма за активностите на општина Липова на полето на доделување стипендии за 2022 година

Како што може да се види во табела 6, распределбата на студентските стипендии, која истовремено е овозможена од буџетот на општината според годишната програма на општина Липково, е направена во полза на женскиот пол, каде што 12 девојчиња и 3 момчиња имаат добија стипендии од вкупниот број пријавени.

Според овие бројки може да се докаже дека девојчињата уште од најраните години покажуваат подобри успеси во образовниот процес, но подоцна при вклучување на пазарот на труд, врз основа на родови стереотипи и родови улоги, момчињата се тие кои што се поставуваат на позиции на донесувачи на одлуки.

РОДОВО БУЏЕТСКА АНАЛИЗА НА КОРИСНИЦИ НА ПРОГРАМАТА ЗА КУЛТУРА И БУЏЕТСКИ СРЕДСТВА

Што се однесува до распределбата на буџетот од областа на културата, општина Липково овој буџет е поделен на два дела, првиот дел се користи за изградба на културен објект (изградбата на културниот дом во село Матеч) и вториот дел од буџетот за реализација на културни активности, кои опфаќаат различни инаугурации, манифестации и промоции.

Конкретни корисници на овој буџет се:

Бр.	ИМЕ НА КОРИСНИКОТ ИЛИ АКТИВНОСТ	Распределба на средствата	Сопствени сретства
1.	Уметничко Културно Друштво „Jeta e re,, сл.Слупчан, Општина Ликова	120.000,00 ден	–
2.	Општински хор „Zejadin Ismaili,, село Ликово, Општина Ликово	120.000,00 ден	-
3.	Поттикнување и афирмирање на творештвото на уметници – млади уметници во сите други сфери на културниот, уметничкиот, литературниот живот, како и за други непредвидливи потреби поврзани со развојот на културата.	120.000,00 ден	-
	ВКУПНО	360.000,00 Ден	

Табела 6. Програма за култура на општина Ликова за 2022 година

За распределбата на буџетот од областа на културата посветена на значајни манифестации, важно е да се нагласи дека корисниците на овие средства припаѓаат на двата пола (организациите финансирани од општина Липково во својот состав имаат и мажи и жени) но најголема корист од доделените средства имаат мажите кои ги водат со културните здруженија. Но, во однос на реализацијата на проектите кои досега ги реализираат, во оваа општина може да процениме дека се родово неутрални, односно нема мерки кои ја поттикнуваат родовата рамноправност во областа на културата. Критериумите на јавниот повик за поддршка на културните здруженија не содржат елементи на родово компонента.

Овластените лица за култура во општина Липково на прашањето: *каква е вашата оценка за тоа дали програмата за култура е родово сензитивна (во однос на полот, пристапот до објектите, информациите, технологијата)?*

Тие одговорија дека не можат да дават правилен пристап бидејќи годишната програма за култура секогаш ја подготвуваат само мажи што значи дека пристапот е родово несензитивен и тргнувајќи од овој факт тие утврдија дека во овој правец има уште многу да се работи додека не се постигне сеопфатна годишна програма и родово одговорно буџетирање.

Во рамките на мониторингот за родово одговорно буџетирање во општина Ликова, во оваа општина, беа интервјуирани и одговорните лица за еднакви можности, кои на прашањето :

Каква е вашата оценка колку е родово сензитивна годишната културна програма што ја подготвува општината (во однос на родот, пристапот до објекти, информации, технологија)? Тие одговорија дека граѓаните се обраќаат со различни барања за нивните потреби, но вреди да се напомени дека жените се помалку заинтересирани да побараат нешто за нивните потреби.

Заклучоци од одговорите на одговорните лица

Според одговорите собрани од реализацијата на прашалниците може да заклучиме дека програмите носени од општината се родово неутрални и не придонесуваат кон зајакнување на родовата еднаквост во општината, лицата вработени во општинската администрација се недоволно сензитивни и ги исклучуваат жените од процесите на креирање политики и програми.

Што се однесува за образованието, иако бројот на вработени мажи и жени во образовните институции е приближно изедначен, сепак на позициите на донесувачи на одлуки, како во образовните институции така и во културните институции постои апсолутна родова нееднаквост.

ДОБРИ ПРИМЕРОЦОЦИ

На 28.12.2022 година, општина Липково на седница на Советот на општината донесе одлука за одобрување на годишната Програма за еднакви можности во општина Липково за 2023 година, преку која се одлучува да се издвои дел од општинскиот буџет за родови потреби.¹²

Врз основа на родовите иницијативи и потребите на граѓаните, Општина Липково во подготвување на годишната програма за наредната година (2023 година) и буџетското планирање за наредната година, за прв пат предвиде да издвои посебен буџет кој ќе опфати вредност до 78.000 ден.¹³

Ова е важен чекор кој се очекува да донесе промени во начинот на кој се концептира и реализира родовите потреби.

Во општина Липково при реализацијата на проектот од теоретски и емпириски аспект беше забележана подготвеноста на институциите и овластените лица да направат повеќе за родовата еднаквост во областа на образованието и културата.

¹² Годишна програма на општина Липково за 2023 година, <https://komunaelikoves.gov.mk/te-dhenat-te-haruga/>, 05.03.2023 година

¹³ Службен весник на Република Северна Македонија, бр.6/12, 166/14, 150/15, од 28.12.2022 година, на XVI седница на Советот на општина Липково

Карактеристики што се истакнаа:

- *Еднаквоста* - беше третирана како важно прашање во институциите во кои беа дел од нашиот мониторинг програма
- *Интервенција* – одговорните чинители беа заинтересирани да интервенираат во случаи на нееднаквост
- *Соработка* – почнувајќи од општината како нај голема институција во овој регион, училиштата и другите помали институции беа отворена и позитивна за соработка
- *Информации* – отворени и подготвени да дадат информации
- *Интерес* – заинтересиран за прашањето на одговорно буџетирање

ЗАКЛУЧОК

Врз основа на анализираните документи, теренските истражувања и анализите на годишниот буџет на општина Ликова, можеме да дојдеме до заклучок дека во оваа општина има уште да се работи за да се постигне родово одговорно буџетирање бидејќи во распределбата на раководните позиции како што имавме прилика да гледаме бројот на директори според пол, родовото еднаквост на вистина е сензитивна.

Во однос на бројот на вработени во основните училишта од оваа општина, можеме да констатираме дека постои родов баланс во бројот на вработените, а што се однесува во општата глетка на родовата застапеност во областа на културата тоа изгледа да е родово неутрална, бидејќи затоа што во културните активности имаме родово учество од двете пола, но немаше систематизација на податоците за да се види точно колку од проектите што ги финансира општината се посветени на жените, а колку на мажите. Податоците од последниот попис се силен показател дека во РСМ повеќе од половина од населението припаѓа на женскиот пол, затоа распределбата на буџетот меѓу различните институции мора да се врши подеднакво. Образованието и културата се два важни сегменти на кои се гради и развива општеството. Низ овие два сегмента минува целиот процес на социјализација на човекот, затоа треба да им се даде посебно значење и да се третира со професионалност. Подобрувањето на условите во образованието и културата беше главната цел на овој проект.

Со реализацијата на овој проект, нашата организација имаше директни контакти со корисниците на овие два општествени сегменти и во двата сектора имаше голема подготвеност за промени, соработка и задоволување на родовите потреби.

ПРЕПОРАКИ

Како организација која ги промовира родовите вредности, ние би предложиле:

- поставување на жени на позиции на донесувачи на одлуки и собирање на родово разделени податоци за корисниците на програмите,
- како и активно вклучување на жените во креирањето на годишните програми и буџети, општина Липково да го зголеми буџетот за родови потреби преку Програмата за еднакви можности на мажите и жените,
- да се промовираат жените како работна сила,
- да се инвестира во образованието и обука на двата пола,
- преку различни социјални програми да се поддржат девојките и жените кои немаат соодветни можности,
- да се зајакнат жените на локално ниво,
- да се состави годишната програма имајќи ги предвид реалните потреби на двата пола,
- да се подобри системот и условите каде следат настава учениците.

ЛИТЕРАТУРА

Државен завод за статистика, www.stat.gov.mk

Општина Липково, www.komunaelikoves.gov.mk

Европски институт за родова еднаквост, www.eige.europa.eu

Закон за еднакви можности на жените и мажите, www.mtsp.gov.mk

Владата на Република Северна Македонија, www.sobranie.mk

Општина Липково, Буџет за 2022 година

Годишна програма на општина Липково за 2023 година, www.komunaelikoves.gov.mk